

J. Grujičić

21.04.2021.

dr Alempijević
dr Duterte
dr Ozkalipci

**SUDSKOMEDICINSKI IZVJEŠTAJ
PO ISTANBULSKOM PROTOKOLU**

I. INFORMACIJE O SLUČAJU

Datum pregleda: 18-19. decembar 2020. godine

Pregled tražio: Međunarodni savjet za rehabilitaciju žrtava torture (IRCT) kao odgovor na zahtjev Akcije za ljudska prava (Human Rights Action – HRA)

Trajanje evaluacije: 5 sati

Ime lica: Jovan

Prezime lica: Grujičić

Pol: muški

Broj lične karte: [REDACTED] (izdato u Policijskom sektoru u Podgorici)

Datum rođenja: [REDACTED]

Mjesto rođenja: Podgorica, Crna Gora

Razlog pregleda: Predmet je predat Osnovnom tužilaštvu u Podgorici

Ime kliničara: dr Đorđe Alempijević, dr Pierre Duterte i dr Onder Ozkalipci u svojstvu članova Ekspertske grupe nezavisnih forenzičara (IFEG)

Prevodilac: Da, Jelena Pralas

Svjesna saglasnost: Da (Vidi Prilog 1)

Lice je bilo u pratnji (ime/pozicija): nije bilo nikoga u pratnji

Lica prisutna tokom pregleda (ime/pozicija): nije bilo prisutnih lica tokom pregleda

35.

36.

V. NAVODI O ZLOSTAVLJANJU

37. "Noć prije događaja bio sam u bolnici i bio sam iznenađen da nisam dobio terapiju, probudila me rano medicinska sestra koja mi je rekla da dođem u ambulantu", rekao je g. Jovan Grujičić. "Da li ste tražili svoju terapiju?", pitala je. "Da, naravno", on je odgovorio. Medicinska sestra mu je objasnila da je ljekar rekao da on treba da uzme obrok.

38. Rečeno mu je da obuče cipele. Direktor je bio tu u 6 izjutra, vrlo rano.

39. "Da li su vam u ambulanti stavljene lisice?", pitali smo. "Ne, nego kasnije kad smo ušli u automobil", odgovorio je g. Jovan Grujičić.

40. "Kako je izgledao automobil?" "To je bio običan automobil, bilo je prepoznatljivo da je policijski. Smeđe boje, Opel Astra." Prozori su bili zatamnjeni, on je sjedio na stražnjem sjedištu, jedan je čuvar vozio, drugi je sjedio ispred njega, a jedan pored njega, g. Jovan Grujičić sjedio je iza suvozačevog sjedišta.

41. Lisicama su mu vezali ruke sprijeda. Vrlo čvrsto od samog početka. Nije se govorilo dok nisu stigli do Podgorice.

42. "Jesu li vozili uobičajeno?" pitao sam, na što je g. Jovan Grujičić odgovorio: "Vozili smo veoma brzo, stigli smo u Podgoricu u 7 ujutro." G. Jovan Grujičić ne može da se sjeti da li je u automobilu svirala muzika.

43. G. Jovan Grujičić dodao je da su rekli direktoru da će se vratiti u podne jer ide na ispitivanje. G. Jovan Grujičić je rekao da je bio u bolnici u tom trenutku mjesec dana.

44. Kada su ga pitali zar taj period nije bio duži, g. Jovan Grujičić je odgovorio, da jeste, dodajući da je prije tog trenutka imao dozvolu da izađe na vikend, a već je bio hospitalizovan tri sedmice, tako da cijela stvar kad se sabere duže je bio u bolnici.

45. G. Jovan Grujičić kaže da je sa lisicama na rukama doveden u ćeliju 117, na drugom spratu u centru bezbjednosti u Podgorici. U tom trenutku, kako kaže,

shvatio je da je u nevolji jer je prostorija u kojoj su ga ispitivali bila prljava. Namještaj se sastojao samo od dvije stolice, dva stola i dva kompjutera. Ništa drugo nije tu bilo. G. Jovan Grujičić dodao je da je prostorija imala prozor.

46. Tri stražara su ga uvela u ovu prostoriju koja je bila prazna kad su ušli. Njih četvorica su ostali tu. Rečeno mu je da više ni sa kim ne priča. Onda su ga stražari ostavili samog oko 20 minuta.

47. G. Jovan Grujičić objašnjava da je bio prinuđen da ide na poligraf (detektor laži). On poligraf opisuje kao neki kompjuter sa žicama koje izlaze iz njega. Prikacili su te žice na njegove prste i oko njegovog pojasa. Nikada mu nisu tražili saglasnost, niti su mu objasnili koja je svrha tog ispitivanja. Rekao je da su ga ispitivali o napadu bombom na lokal "Grand"; da su pokušavali da ga navedu da kaže da je učestvovao u podmetanju tih bombi.

48. Ispitivanje poligrafom nisu izvršila lica koja su ga dovela do tog mjesta, već druga dva lica koja nisu nikada skinula fantomke.

49. Ta dvojica su radili na poligrafu, kako se njemu činilo, neprofesionalno i kao da na to nisu navikli; razgovarali su jedan sa drugim i njemu su objašnjavali da im je to novo i da je stiglo iz SAD. Rekli su mu da nisu navikli na taj uređaj. G. Jovan Grujičić procijenio je da je ovo ispitivanje trajalo oko sat i 30 minuta. Tokom ovog ispitivanja on nije imao lisice, jer ne bi sa lisicama mogao da uradi poligrafski test.

50. Tvrdi da je tada odveden ponovo u ćeliju 117. G. Jovan Grujičić se ne sjeća da li je bio vezan lisicama na povratku u tu ćeliju.

51. Kada je stigao u prostoriju, četiri maskirana muškarca su ga čekala, a na podu je bila bejzbol palica. Jedan od stražara zgrabio je palicu i stavio je na njegove genitalije, da ga uplaši. Nije ga udario. Nije rekao ništa.

52. G. Jovan Grujičić objasnio je da je, dok je sjedio na stolici, pet ili šest ljudi ušlo, unosili su različite stvari (uključujući rukavice za boks). Bili su maskirani i uniformisani. Počeli su da govore "priznaj da si ovo učinio, da si u ovome učestvovao". G. Jovan Grujičić pokušao je da objasni da je to bilo nemoguće jer je on tada bio u bolnici i nije znao ništa o tome što su mu govorili.

53. "Prijetili su da treba da "požurim". "Tražili su da se skinem. Na sebi sam imao trenerku", objašnjava g. Jovan Grujičić.

54. Pitali smo ga: "Rekao si da si bio u majici kratkih rukava?" G. Jovan Grujičić odgovara: "Imao sam majicu kratkih rukava i skinuo sam gornji dio da me ispitaju, ali bio je kod mene."

55. G. Jovan Grujičić kaže da su se oni ponašali kao životinje, da su ga vrijeđali, da su govorili da laže i da je to poligraf dokazao, da su mu vrijeđali majku i prijetili mu: "Nećeš izaći na slobodu, ovo će ti biti posljednji put, bolje progovori, ima još dvojica koji su rekli da si u tome učestvovao."

56. G. Jovan Grujičić dodaje da se osjetio loše kada je čuo te tvrdnje, jer, ako su ga druga dvojica optužila, kako bi se mogao izvući? "Natjerali su me da skinem svu odjeću i ja sam radije to uradio sam. Bolje nego da se borim s njima i na kraju opet završim go."

57. "Tako sam završio bez odjeće i oni su mi prišli i jedan me udario sa boksterskim rukavicama, ovi kojima su šake bile gole takođe su me udarali. Imali su elektro-šokere u rukama, mali uređaj sa dvije igle. Policajci su mi prišli sa obje strane, onaj sa lijeve strane mi se manje primakao nego onaj sa desne koji mi je davao jače šokove."

58. "Uređaj je bio na dlanu ruke jednog od stražara. Nisam mogao dobro da ga vidim i nisam mogao da se skoncentrišem na njega jer su me drugi udarali boksterskim rukavicama."

59. "Bila su dva elektro šokera. Kada su ih koristili osjećao sam da mi mozak trpi; nisam se dobro osjećao. Nisam uzeo terapiju i osjećao sam se izgubljeno."

60. G. Jovan Grujičić je nacrtao elektro-šoker sa jednom iglom koja je išla prema gore, izgleda zato što ga je nacrtao iz profila. "Bol je bio užasan i oni su me udarali u rukavicama; glava mi je udarala u zid iza. Ne sjećam se koliko su me puta pritislili šokerom. Kada sam se tuširao drugi zatvorenici su me pitali što mi je sa desnom stranom i ja sam primijetio da je na njoj crveni ožiljak veličine šake."

61. "Dva puta sam se onesvijestio; polivali su me vodom. Tjerali su me da se skinem i ja sam to uradio. Kad sam bio go, radili bi elektrošokove na mojoj koži po trbuhu i na butinama. Polivali su me vodom kad sam bio go. Zatim su mi naredili da se obučem i ja sam to uradio. Dok sam bio obučen primjenjivali su elektrošokove na mojim genitalijama. Opet su mi naredili da se skinem, pa su mi radili elektro šokove na golom tijelu, kako sam već objasnio. Ponavljali su to nekoliko puta, ne znam tačno koliko, možda 7-8 puta da sam se skidao i oblačio."

62. "Nisu mi radili elektrošokove na genitalijama kada sam bio go, već samo preko odjeće."

63. "Stajao sam tamo i trpio i izgubio svijest. Kada sam pao polili su me vodom, onda su me posjeli na stolicu i dali mi cigaretu."

64. "Udarali su me po tabanima palicom kada sam bio na podu. Jedan mi je sjeo na krilo a dvojica su me udarala palicom. Bile su mi cipele na nogama."

65. "Donijeli su drugu palicu i koristili su rukavice za boks i elektrošoker u isto vrijeme." G. Jovan Grujičić rukama pokazuje veličinu palice i objašnjava da je jedna bila drvena, a druga metalna. "Vrijedali su me dok su me tukli i nisam imao lisice. Samo su me tukli i tukli."

66. "Vikali su mnogo. Onaj sa rukavicama mi je stalno govorio. "Pričaj s nama, reci nam što si radio." "Ja sam samo mogao da kažem da nisam radio ništa. Tražio sam da razgovaram sa advokatom i rekli su mi da ne mogu, da to nije moguće."

67. "Sve je to trajalo do 3:40 h poslije podne, a počelo je ujutro." Pitali smo: "Da li si išao u toilet?" G. Jovan Grujičić je na to odgovorio "Ne, samo su mi dali vode kad sam bio na podu. Posjeli su me i sipali vodu direktno u moja usta."

68. "Do 3:30 h popodne sam se onesvijestio nekoliko puta. Ostavili su me samog u kancelariji i donijeli papir, rekli mi da pročitam i da imam vremena do 20 časova da naučim pročitano. Rečeno mi je da to naučim i da budem u stanju da ponovim pred tužiocem. Pročitao sam to, ali sam rekao da neću da potpišem. Povukli su me iz stolice i udarali me palicom dok nisam zatražio da potpišem. Potpisao sam."

69. "Rekli su mi da to naučim i da budem u stanju da to ponovim tužiocu i rekli su mi da kažem da su se svi stražari prema meni normalno ponašali i da me nisu zlostavljali. Objasnili su mi da ne žele da upadnu u nevolje."

70. "Na kratko su me stavili u ćeliju br. 119 da čekam, jer su nekog drugog uveli u broj 117. Ta je prostorija bila istog tipa i nisam imao lisice. Drugi tim me je poveo u tužilaštvo u 20 časova. Bili su u uniformama. Imao sam lisice cijelim putem, ali ne u tužilaštvu. Bila su trojica. Nisu imali ni rotaciona svjetla na automobilu."

71. Pitali smo: "Da li si se vidio sa advokatom?" "Moj advokat je moj brat od tetke. Otac mi je isto bio tu, ali nisu ga pustili da uđe, nisam ga vidio dok sam bio u policijskoj stanici. Policajac mi je rekao da moram da odustanem od ideje o advokatu, da nije trebalo da tražim advokata. Kada mi je dozvoljeno da obavim telefonski poziv, željeli su da upotrijebim taj poziv da kažem da ne želim advokata."

72. "Sa kim si pričao telefonom?", pitali smo. "Rekao sam majci da će me povesti u tužilaštvo", odgovorio je g. Jovan Grujičić.

73. "Da li te je boljelo kad su te udarali po tabanima?" "Jeste, ali je to trajalo samo 2-3 minuta. Nije me jako boljelo preko patika, ali sam se pravio da me boli. Elektro-šoker je proizvodio zvuk kao "bzzzzz", ne previše glasan. Kada su ga prislanjali uz mene mogao sam da se pokrećem jer su to bili veoma kratki šokovi."

74. "Što se desilo kod tužioca? Da li si se žalio?" "Ne, policajac je slušao na vratima, a druga dvojica bili su kod prozora. Dvojica koja su me tukla bila su napolju u automobilu. Nisam se usudio bilo što da kažem tužiocu."

75. "Izrecitovao si izjavu?" "Da, i tužilac je naredio da provedem 72 sata u pritvoru. Odveli su me u dio istog objekta koji se zove "betonjerka". Vidio sam jednog od stražara kasnije. Znao sam da je jedan od osoba koje su me optužile za taj bombaški napad u zatvoru. Rečeno mi je da ću morati da mijenjam izjavu."

76. Pitali smo: "Da li si nekoga vidio tokom tih 72 sata?" "Ne, bio sam sam tri dana. Jednom su me povelili na neko drugo mjesto sa grupom zatvorenika jer im je ćelija trebala za nekog drugog."

77. "Nekoliko puta su me izvodili na ispitivanje."

78. Pitali smo da li je potpisao bilo kakve druge papire. G. Jovan Grujičić je rekao: "Ne". Zatim smo pitali da li su, kada je bio u prostoriji 119 (jer je tamo bio privremeno premješten dok je prostorija 117 bila zauzeta),

Išao sam u prostoriju 119 nekoliko puta, jednom dnevno."

79. "Nisam imao lisice kada su me odveli u prostoriju 117. Samo su htjeli da promijenim ime lica koje sam ranije optužio, i da kažem da je zapravo njegov brat bio u pitanju. Upozorili su me da ako odbijem više neću moći da hodam ulicom, ali nisu me ponovo udarali."

80. "Vratili su me u zatvor 3 dana kasnije. Nisam vidio tužioca dugo poslije toga. Pošto su moji roditelji željeli da kažem što se dogodilo, kada sam otišao pred tužioca sve sam objasnio i promijenio sam to što sam morao da kažem. Više mi niko nije prijetio. Pustili su me napolje nakon 7 mjeseci."

81. "Najgori dio je bio da nisam mogao da ih ubijedim da sam nevin. Užasno me boljela glava. To je bio jedini dio tijela koji me je sve vrijeme bolio."

82. "U betonjerki sam imao bolove. Jako su počela da me bole leđa. Nisam mogao da nađem položaj da sjednem, a da me jako ne boli. Plašio sam se da su mi oštetili bubrege. Tabani me nisu boljeli."

83. "I dalje sam mogao da čujem zvukove koje je pravilo moje tijelo kad su me udarali. Mogao sam čuti zvuk koji je proizvodio elektro-šoker kad su ga prislanjali na moju desnu stranu i kad su mi ga stavili na uvo." Ovo je očigledno bliski naknadni efekat trauma koje je nastala zbog zlostavljanja koje g. Jovan Grujičić kaže da je pretrpio.

84. "Osjetio sam bol u leđima ponovo 20 dana nakon udaraca. Kada sam pitao cimera u ćeliji da li je to moguće, on mi je rekao "trpićeš to još 10 dana". I bio je u pravu. Nisam dobio nikakve tablete protiv bolova, i nisam mogao ni da ih tražim." Shvatili smo da to znači da je g. Jovan Grujičić osjećao da čak i da je tražio ne bi imao uspjeha u tome.

85. "Rekli su mi da je sve spremno da mi vrate moju terapiju dan nakon premlaćivanja. Bolovi su trajali 40 dana."

86. Kada smo ga pitali da li još uvijek ima bolove koji se mogu povezati sa navodnim incidentom, g. Jovan Grujičić nije pomenuo ništa osim da mu treba dugo da mokri stojeći; da sada mora da sjedi da bi mokrio.

87. Da bismo napravili sredinu u kojoj skromnost i uzdržanost g. Jovana Grujičića neće uticati na njegove odgovore, zamolili smo prevoditeljku da napusti prostoriju. Smatrali smo da će mu to omogućiti da eventualno govori o stvarima koje ne može da kaže pred ženom.

88. G. Jovan Grujičić je objasnio da su ga posjeli na stolicu, uperili mu revolver na glavu i rekli da će ga ubiti. Stavili su mu cijev usta i prisilili ga da je "poljubi".

89.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

92. Tada je intervju završen.

VI. FIZIČKI SIMPTOMI I INVALIDITETI

a. Istorija prije pritvora i porodična istorija:

93. G. Jovan Grujičić nije imao fizičkih problema prije pritvora.

b. Akutni simptomi i invaliditeti:

94. Bol u cijelom tijelu, naročito glavobolja i bol u leđima. Kontrakcije mišića tokom primjene elektro-šokera značile su da nije mogao da sjedi ili leži nakon torture. Veliki krvni podljevi na desnoj strani prsa, opekotine na koži po tijelu. Bol u stopalima nakon udaraca palicom.

c. Hronični simptomi i invaliditeti:

95. G. Jovan Grujičić boluje od hronične dizurije, i sada mora da sjedne da bi mokrio.

96. Osim toga, nisu zabilježeni nikakvi hronični fizički simptomi.

XII. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

235. Uzimajući u obzir iskaz g. Jovana Grujičića, gore navedene ljekarske i sudskomedicinske izvještaje, fotografije napravljene nakon incidenta i naš fizički i psihološki pregled, zaključujemo da su fizički i psihološki simptomi koji su zapaženi tokom intervju sa g. Jovanom Grujičićem visoko konzistentni sa njegovim navodima da je došlo do torture i zlostavljanja. Glavne osnove za ovaj nalaz sumirane su kako slijedi:

- a. Povrede koje je opisao zatvorski ljekar 29. maja 2020. godine u 13 časova – “žuto-zeleni” hematom 3-4 cm u prečniku na obje nadlaktice, i “žuto – zeleni” hematom 2-3 cm u prečniku na lijevom lumbalnom području – plus oni koji se vide na fotografijama koje je [REDACTED] konzistentni su sa udarcima šakom, udarcima nogom i udarcima bejzbol palicom koje je naveo g. Jovan Grujičić. Nalazi dr [REDACTED] od 25. juna 2020. godine da su ovi hematomi stariji od tri dana (72 sata) nisu konzistentni sa prihvaćenim medicinskim znanjem i naučno su nevalidni. Datiranje modrica po izgledu (veliçini i boji) netačno je i forenzički nepouzđano. Štaviše, opšte je prihvaćeno da razvijanje žute pigmentacije na modrici može da počne nakon 18 sati.
- b. Obrazac lezija u obliku taćaka na desnoj strani abdomena g. Jovana Grujičića, kako je dokumentovano na fotografijama koje su napravljene ubrzo nakon incidenta i na osnovu njegovog iskaza, simptomi koje on navodi i naš medicinski pregled visoko su konzistentni sa udarima struje elektro-šokerom. Nalaz dr [REDACTED] medicinskom izvještaju od 21. novembra 2020. da “ukoliko nema slićnih opekotina na drugim dijelovima tijela gdje je navodno primijenjen elektro-šoker, onda ne možemo biti sigurni da li je rijeć o opekotinama od struje” nije naućno validna. Kako medicinska literatura i naše iskustvo ukazuju, ne bismo oćekivali primjetne lezije svaki put kada se upotrijebi elektro-šoker, posebno ako je koća mokra ili se uređaj primijeni preko odjeće.
- c. Na osnovu iskaza g. Jovana Grujičića, navodnih simptoma, nalaza medicinskih pregleda i fotografija koje su napravljene ubrzo nakon incidenta, te naših fizićkih nalaza o obrascu lezija u obliku taćaka na desnoj strani abdomena, zaključujemo da su ove taćkaste lezije visoko konzistentne sa navodima da se radi o udarima struje elektro-šokerom.
- d. Sa psiholoćkog stanovišta, g. Jovan Grujičić trpi veliki skup simptoma koji su dio velikog sloćenog poremećaja post-traumatskog stresnog poremećaja: ponovno proćživljavanje traumatskog događaja, izbjegavanje da se podsjeća na traumu, povećana anksioznost i emocionalna uzbuđenost, intruzivne, uznemirujuće uspomene na događaj (kada ćuje

korake na stepenicama ili buku lifta), flešbekovi (kada radi ili osjeća kao da se događaj ponovo odvija), osjećaj intenzivne uznemirenosti kada se podsjeti na traumu, test izbjegavanja aktivnosti, mjesta, misli ili osjećaja koji ga podsjećaju na traumu (strah od izlaska, drastično ograničavanje međuljudskih odnosa, sada je izlazak za njega postao opasan), osjećaj ograničene budućnosti, depresije, gubitka interesovanja.

- e. Tok oporavka iziskivaće posebne sesije terapije da bi se liječio njegov PTSP (PTSD).

XIII. POTPISI KLINIČARA

(svojeručni potpis)

Prof. dr Đorđe Alempijević

(svojeručni potpis)

dr Pierre Duterte

(svojeručni potpis)

dr Onder Ozkalipci